

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ ТУРИЗМУ ТА МІЖНАРОДНИХ КОМУНІКАЦІЙ
КАФЕДРА ТУРИЗМУ**



«ЗАТВЕРДЖУЮ»

**Декан факультету туризму
та міжнародних комунікацій
к.геогр.н., доц. Наталія ГАБЧАК**

«29» січня 2026 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ
«КРАЄЗНАВЧО-ТУРИСТИЧНОЇ» ПРАКТИКИ**

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Галузь знань	24 Сфера обслуговування
Спеціальність	242 Туризм і рекреація / 1015 Travel, tourism and leisure
Освітня програма	Туризм
Статус дисципліни	Обов'язкова
Мова навчання	Українська

Ужгород 2026

Робоча програма навчальної практики «Краєзнавчо-туристична» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 24 Сфера обслуговування за спеціальністю 242 Туризм і рекреація / 1015 Travel, tourism and leisure освітньо-професійної програми Туризм.

Розробник: кандидат наук з державного управління, доцент, доцент кафедри туризму
Руслана КРИВЕНКОВА

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри туризму
протокол №6 від «29» січня 2026 р.
Завідувач кафедри  д.геогр.н., проф. Ганна МАШКА

Схвалено науково-методичною комісією факультету туризму та міжнародних комунікацій
протокол №6 від «29» січня 2026 р.
Голова науково-методичної комісії  д.геогр.н., проф. Ганна МАШКА

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ «КРАЄЗНАВЧО-ТУРИСТИЧНОЇ» ПРАКТИКИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом
	Денна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4,5	Рік підготовки:
Загальна кількість годин – 135 год.	2-й
Тривалість для денної форми навчання: 3 тижні Тижневих годин: індивідуальної роботи – 90 год., самостійної роботи студента – 45 год.	Семестр:
	4-й
	Індивідуальна робота
	90 год (3 тижні)
Форма підсумкового контролю: диференційований залік	Самостійна робота:
	45 год

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ «КРАЄЗНАВЧО-ТУРИСТИЧНА»

Освітньо-професійною програмою «Туризм» спеціальності 242 Туризм і рекреація / 1015 Travel, tourism and leisure підготовки здобувачів освітнього ступеня бакалавр передбачено навчальну практику «Краєзнавчо-туристичну» як обов'язкову освітню компоненту.

Відповідно до навчального плану практика проводиться вкінці 4-го семестру другого року навчання. Здобувачі денної форми навчання проходять практику впродовж 3 тижнів. Її обсяг складає 4,5 кредити ЄКТС, тобто 135 годин, з яких на самостійну роботу відведено для денної форми навчання 45 год.

Організація, проведення та оцінювання здобуття програмних компетентностей здійснюється відповідно до чинних в університеті положень: Про практику студентів Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет», уведеного наказом ректора від 24.02.2017 р. №338/01-17; Про організацію освітнього процесу в Державному вищому навчальному закладі «Ужгородський національний університет» уведеного в дію наказом ректора від 24.12.2020 р. № 61/01-04; Про академічну доброчесність в «Ужгородському національному університеті» уведеного в дію наказом ректора від 03.03.2017 р. № 409/01-04; Про академічну мобільність студентів у ДВНЗ «Ужгородський національний університет», затвердженого наказом ректора від 25.02.2016 року №379/01-17 та іншими чинними нормативними документами.

Програма практики є нормативним навчально-методичним документом, який визначає організацію, зміст і проведення практики та порядок оцінювання результатів навчальної «Краєзнавчо-туристичної» практики. Зміст програми практики спрямований на формування компетентностей та набуття програмних результатів навчання, передбачених ОПП «Туризм» для освітнього ступеня бакалавр, а послідовність, чіткість та повнота виконання завдань на кожному етапі забезпечать належне досягнення мети практики.

Метою проведення навчальної «Краєзнавчо-туристичної» практики є фахова практична підготовка здобувачів до туристичної краєзнавчої роботи, формування у них загальних і фахових компетентностей та набуття програмних результатів, передбачених освітньо-професійною програмою.

Предметом практики є туристичні ресурси, туристичні маршрути та туристична інфраструктура Закарпаття.

Основними завданнями навчальної «Краєзнавчо-туристичної» практики, що забезпечують досягнення мети та формування програмних результатів навчання, є такі:

- окреслити територіальні особливості природних, історико-культурних та соціально-економічних (інфраструктурних) туристичних ресурсів для розвитку туризму Закарпаття;
- проаналізувати природні та історико-культурні пам'ятки в окремій територіальній громаді (ТГ) Закарпаття;
- ознайомитися з туристичними об'єктами Закарпаття, функціонуванням туристичної інфраструктури та об'єктів природно-заповідного фонду регіону;
- оцінити туристичні об'єкти та інфраструктуру на території ТГ для розвитку туризму;
- підготувати пропозиції щодо популяризації та розвитку туризму в ТГ;
- розробити туристичний маршрут, спрямований на популяризацію природного й історико-культурного потенціалу окремої ТГ Закарпаття;
- розробити авторську відеоекскурсію туристичним об'єктом.

У результаті проходження практики здобувачі повинні **знати:**

- основні принципи і методи організації краєзнавчих досліджень туристичних ресурсів, об'єктів та окремих територій;
- особливості управління та функціональної організації краєзнавчого туризму;
- типологію туристичних ресурсів та туристичних центрів Закарпаття;
- просторову організацію та характеристики туристичних об'єктів, інфраструктурну спроможність місця проходження практики;
- проблеми освоєння туристичних ресурсів і розвитку туризму в ТГ;
- взаємовплив туризму на інші сфери господарювання в місці проходження практики;
- основні вимоги до розробки туристичних маршрутів;
- принципи та правила організації і проведення туристичних походів;
- основи техніки пішохідного туризму;
- основні вимоги до розробки відеоеккурсій.

Здобувачі повинні **вміти:**

- аналізувати особливості природних, історико-культурних та соціально-економічних (інфраструктурних) туристичних ресурсів;
- знаходити необхідну інформацію, користуватись всіма сучасними джерелами інформації (нормативними, науковими, статистичними, довідковими, рекламно-інформаційними тощо);

- опрацьовувати фактичний матеріал, узагальнювати його, аналізувати та оцінювати, а також проводити самостійні дослідження;
- аналізувати туристичні ресурси та їх функціональну структуру;
- характеризувати просторову організацію краєзнавчого туризму в Закарпатті;
- визначати позиціонування туристичних продуктів на ринку туристичних послуг;
- розробляти пропозиції для презентації туристичних продуктів ТГ і формування перспектив розвитку туризму території в контексті особливостей наявної ресурсної бази та просторової й функціональної організації краєзнавчого туризму;
- комунікувати з працівниками туристичної індустрії та споживачами туристичних послуг;
- аналізувати особливості функціонування об'єктів спортивно-оздоровчого туризму;
- розробляти маршрути для походу з активним способом пересування;
- розробляти екскурсії та використовувати наявні туристичні ресурси й інфраструктуру для їх проведення;
- підготувати та презентувати екскурсію у відеоформаті.

Відповідно до освітньої програми «Туризм», проведення навчальної практики «Краєзнавчо-туристична» сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких **компетентностей:**

Інтегральна компетентність

- ✓ **ІК.** Здатність комплексно розв'язувати складні професійні задачі та практичні проблеми у сфері туризму як в процесі навчання, так і в процесі роботи, що передбачає застосування теорій і методів системи наук, які формують туризмознавство, і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК)

- ✓ **ЗК01.** Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- ✓ **ЗК02.** Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
- ✓ **ЗК03.** Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

- ✓ **ЗК05.** Прагнення до збереження навколишнього середовища.
- ✓ **ЗК06.** Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ✓ **ЗК08.** Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.
- ✓ **ЗК10.** Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- ✓ **ЗК12.** Навички міжособистісної взаємодії.
- ✓ **ЗК13.** Здатність планувати та управляти часом.
- ✓ **ЗК14.** Здатність працювати в команді та автономно.

Спеціальні компетентності(СК)

- ✓ **СК1.** Знання та розуміння предметної області та розуміння специфіки професійної діяльності.
- ✓ **СК2.** Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ✓ **СК3.** Здатність аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал територій.
- ✓ **СК5.** Розуміння сучасних тенденцій і регіональних пріоритетів розвитку туризму в цілому та окремих його форм і видів.
- ✓ **СК6.** Розуміння процесів організації туристичних подорожей і комплексного туристичного обслуговування (готельного, ресторанного, транспортного, екскурсійного, рекреаційного).
- ✓ **СК9.** Здатність забезпечувати безпеку туристів у звичайних та складних форс-мажорних обставинах.
- ✓ **СК10.** Здатність здійснювати моніторинг, інтерпретувати, аналізувати та систематизувати туристичну інформацію, уміння презентувати туристичний інформаційний матеріал.
- ✓ **СК11.** Здатність використовувати в роботі туристичних підприємств інформаційні технології та офісну техніку.
- ✓ **СК18.** Здатність до організації нових форм рекреаційної діяльності, орієнтованої на пізнання природи, мінімізацію шкоди довкіллю та підтримку етнокультури.
- ✓ **СК19.** Здатність організовувати та здійснювати туристичну діяльність на природоохоронних територіях.
- ✓ **СК20.** Здатність оцінювати регіональні туристичні ресурси та використовувати їх у процесі популяризації національного туристичного продукту.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ «КРАЄЗНАВЧО-ТУРИСТИЧНОЇ» ПРАКТИКИ

Передумовами для проведення навчальної «Краєзнавчо-туристичної» практики є опанування відповідних компонент освітньої програми «Туризм»:

- ОК 1.2 Рекреаційна географія
- ОК 1.5 Ділова українська мова
- ОК 1.9 Екологія
- ОК 1.10 Туристичне країнознавство
- ОК 2.1 Основи туризмознавства
- ОК 2.2 Основи безпеки в туристичній діяльності
- ОК 2.4 Сучасні різновиди туризму
- ОК 2.5 Організація туристичних послуг

Посилює і розширює теоретичну базу зміст вибіркових дисциплін, які можуть бути обрані здобувачами з циклу дисциплін вільного вибору, це, насамперед: «Туристичні маршрути Закарпаття», «Історія Закарпаття», «Географія туризму України» та багато інших.

Важливими, для успішного виконання завдань цієї робочої програми, є практичні навички, набуті за час проходження навчальної «Краєзнавчо-туристичної» практики під час другого року навчання здобувачів вищої освіти спеціальності 242 Туризм і рекреація / 1015 Travel, tourism and leisure.

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Туризм», проведення навчальної «Красзнавчо-туристичної» практики повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (РН):

Програмні результати навчання	Шифр ПР
Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці основні положення туристичного законодавства, національних і міжнародних стандартів з обслуговування туристів	ПР01
Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг, а також світоглядних та суміжних наук	ПР02
Знати і розуміти основні форми і види туризму, їх поділ	ПР03
Пояснювати особливості організації рекреаційно-туристичного простору	ПР04
Аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал території	ПР05
Ідентифікувати туристичну документацію та вміти правильно нею користуватися	ПР08
Володіти державною та іноземною (ними) мовою (мовами), на рівні, достатньому для здійснення професійної діяльності	ПР11
Застосовувати навички продуктивного спілкування зі споживачами туристичних послуг	ПР12
Виявляти проблемні ситуації і пропонувати шляхи їх розв'язання	ПР20

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування програми практики:

- ПР01. Знати, розуміти і вміти застосовувати на практиці основні положення нормативно-правової бази, що регулює туристичну діяльність, зокрема на природоохоронних територіях основні положення туристичного законодавства.
- ПР01. Знати основні національні та міжнародні стандарти з обслуговування туристів та демонструвати їх у процесі проходження практики.
- ПР02. Знати базові поняття з основ туризмознавства, організації туристичних подорожей, а також світоглядні й аксіологічні характеристики сучасного соціуму, зокрема туристичного простору.
- ПР02 Розуміти і вміти застосовувати основні туризмознавчі поняття в практичній діяльності, при організації туристичних подорожей та оперувати ними.
- ПР03. Знати і розуміти основні форми і види туризму, їх поділ, атрибутивні ознаки й особливості різновидів туризму.
- ПР03 Аналізувати географію сучасних різновидів туризму в Карпатському регіоні, динаміку й ефективність їх функціонування.

- ПР04. Розуміти та вміти виокремлювати особливості організації рекреаційно-туристичного простору, його структуру, функції, взаємозв'язки.
- ПР04 Вміти використовувати особливості туристично-рекреаційного потенціалу при створенні туристичного продукту.
- ПР05. Аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал території, зокрема місця проходження практики (чи місця проживання) чи регіону визначеного індивідуальним завданням.
- ПР05. Вміти застосовувати дані аналізу рекреаційно-туристичних ресурсів територій при створенні туристичного продукту й насамперед в екскурсій.
- ПР08 Вміти ідентифікувати туристичну документацію, відповідність оформлення та застосування.
- ПР08 Володіти навичками розробляти пішохідний маршрут відповідного рівня складності та документувати його.
- ПР11. Володіти державною та іноземною (ними) мовою (мовами), на рівні необхідному для комунікування з споживачами та фахівцями, як усно так і письмово.
- ПР11. Володіти професійною лексикою (на відповідному рівні, зокрема й як українською так й іноземною мовою) при виконанні фахових завдань, підготовці екскурсій, підготовці звіту тощо.
- ПР12. Застосовувати вербальні й невербальні навички ефективного спілкування зі споживачами туристичних послуг.
- ПР20. Вміти виявляти проблемні ситуації й ризики та пропонувати шляхи їх вирішення.

5. БАЗИ ПРАКТИКИ

Базами для проведення навчальної практики є заклади, організації, установи, туристичні агенції, з якими укладено довгостроковий чи короткостроковий договір про проведення практики. Перелік таких баз практики розміщений на сайті факультету туризму та міжнародних комунікацій ДВНЗ «Ужгородський національний університет» за посиланням: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/28446>

У 2025-2026 н.р. у зв'язку з військовими подіями на території України навчальна «Краєзнавчо-туристична» практика може бути проведена в дистанційному режимі на базі кафедри туризму ДВНЗ «УжНУ». Дистанційна форма проведення практики передбачатиме вивчення туристичного потенціалу населених пунктів і територіальних громад (ТГ), де проживають здобувачі вищої освіти.

Окрім цього, здобувачі мають змогу взяти участь у туристично-краєзнавчих маршрутах в Комунальний заклад «Закарпатський музей народної архітектури та побуту» Закарпатської обласної ради; Ужгородський замок, Закарпатський обласний краєзнавчий музей імені Тиводара Легоцького (Закарпатська область, Ужгородський район, договір №36/23 від 20 січня 2023 року) за сприянням Асоціації фахівців туристичного супроводу Закарпаття (договір №37/23 від 20 січня 2023 року), а також в інші туристичні дестинації, під час яких на практиці ознайомлюються з природними та історико-культурними туристичними ресурсами Закарпатської області, здобувають необхідні навички для проходження пішохідних туристичних маршрутів тощо.

6. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРОХОДЖЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ «КРАЄЗНАВЧО-ТУРИСТИЧНОЇ» ПРАКТИКИ

Індивідуальні завдання для проходження навчальної «Краєзнавчо-туристичної» практики розробляються керівником практики від кафедри туризму та погоджуються завідувачем кафедри туризму та деканом факультету туризму та міжнародних комунікацій ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

За результатами проведених досліджень здобувачі повинні опрацювати наступні питання:

1. Охарактеризувати туристичну інфраструктуру ТГ (населеного пункту), де Ви проживаєте, та підготувати мультимедійну презентацію або відеоролик (з озвучуванням) про туристичну привабливість ТГ (3-5 хв) за наступним планом:

- 1.1. Заклади розміщення
- 1.2. Заклади харчування
- 1.3. Розважальні заклади
- 1.4. Транспортна інфраструктура
- 1.5. Людські ресурси

Окрім цього, варто описати туристичні «родзинки» місцевості (наприклад, «цікаво знати, що...»)

2. Проаналізувати найбільш атрактивний туристичний об'єкт ТГ, де Ви проживаєте за визначеним планом:

ПЛАН

- 2.1 Назва туристичного об'єкта
- 2.2 Місце розташування
- 2.3 Тип об'єкта
- 2.4 Історична довідка та опис об'єкта
- 2.5 Рівень збереженості
- 2.6 Клас об'єкта
- 2.7 Обмеження відвідування об'єкта
- 2.8 Наявність інформаційних матеріалів про об'єкт
- 2.9 Сезонність функціонування об'єкта
- 2.10 Наявність стоянки для легкових та туристичних автомобілів
- 2.11 Наявність закладів розміщення різних типів поблизу
- 2.12 Наявність закладів харчування різних типів поблизу

2.13 Оцінка якості туристичного обслуговування

2.14 Загальні враження про туристичний об'єкт (на основі туристичних видань, коментарів туристів, які відвідали цей об'єкт тощо)

3. Підготувати мультимедійну презентацію або відеоролик про туристичний об'єкт Вашої ТГ (населеного пункту) на 3-5 хв

4. Розробити та описати туристичний маршрут територією Закарпатської області.

5. На основі здобутих теоретичних знань та набутих практичних навиків під час туристично-краєзнавчих маршрутів у Комунальний заклад «Закарпатський музей народної архітектури та побуту» Закарпатської обласної ради; Ужгородський замок, Закарпатський обласний краєзнавчий музей імені Тиводара Легоцького (договір №36/23 від 20 січня 2023 року) за сприянням Асоціації фахівців туристичного супроводу Закарпаття (договір №37/23 від 20 січня 2023 року) та інших туристичних DESTINATION описати етапи підготовки туристичних маршрутів.

**ОРІЄНТОВНЕ КАЛЕНДАРНЕ ПЛАНУВАННЯ
НА ПЕРІОД ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ
«КРАЄЗНАВЧО-ТУРИСТИЧНОЇ» ПРАКТИКИ**

№ п/п	Вид та зміст роботи	Період виконання завдання
1.	Настановча нарада. Ознайомлення із робочою програмою практики, переліком індивідуальних завдань, вимогами щодо написання звіту з практики та порядком допуску до захисту	1 день практики
2.	Збір інформаційних матеріалів для виконання програми практики та індивідуальних завдань. Формування бібліографічного опису	2-3 день практики
3.	Складання характеристики туристичної інфраструктури ТГ, де Ви проживаєте (за орієнтовним переліком питань)	4-6 день практики
4	Підготовка відеоролику-презентації (з озвучуванням) про туристичну привабливість ТГ, де Ви проживаєте	7-8 дні практики
5	Аналіз найбільш атрактивних туристичних об'єктів ТГ, де Ви проживаєте (за орієнтовним переліком питань)	9-10 дні практики
6	Вивчення етапів підготовки туристичних маршрутів	11 день практики
	Підготовка відеоролику-презентації (з озвучуванням) про туристичний об'єкт ТГ	12 день практики
7	Проходження туристично-краєзнавчих маршрутів в Комунальному закладі «Закарпатський музей народної архітектури та побуту» Закарпатської обласної ради; Ужгородському замку, Закарпатському обласному краєзнавчому музеї імені Тиводара Легоцького (договір №36/23 від 20 січня 2023 року) за сприянням Асоціації фахівців туристичного супроводу Закарпаття (договір №37/23 від 20 січня 2023 року) та інших туристичних дестинаціях	13 день практики
8	Складання характеристики туристично-краєзнавчого маршруту в Комунальний заклад «Закарпатський музей народної архітектури та побуту» Закарпатської обласної ради; Ужгородський замок, Закарпатський обласний краєзнавчий музей імені Тиводара Легоцького	14-15 дні практики
9	Проходження туристично-краєзнавчого маршруту	16 день практики
10	Формування звіту	17-21 дні практики
	Загальна тривалість практики	3 тижні

7. ОРГАНІЗАЦІЯ І КЕРІВНИЦТВО ПРАКТИКОЮ

Відповідальність за організацію, проведення та контроль навчальної «Красзнавчо-туристичної» практики покладається на керівника практики від кафедри туризму, завідувача кафедри туризму та декана факультету туризму та міжнародних комунікацій.

Навчально-методичне керівництво і виконання програми практики забезпечує кафедра туризму.

Основними документами для організації і проходження практики є:

1. *Направлення на практику* (додається до угоди).
2. *Щоденник практики*.
3. *Індивідуальне завдання на практику* (розробляє керівник практики, погоджує завідувач кафедри туризму та декан факультету туризму та міжнародних комунікацій).
4. *Звіт про проходження практики* (звіт повинен бути підписаний керівником від бази практики, поданий на кафедру туризму у визначені терміни).

Обов'язки здобувача

Здобувач зобов'язаний:

- у визначені терміни подати на базу практики усі необхідні документи;
- під час практики суворо дотримуватися правил техніки безпеки та внутрішнього розпорядку, що діють на базі практики;
- сумлінно виконувати програму практики та доручення керівника практики від бази практики;
- скласти графік проходження практики і погодити його з керівником практики від бази практики;
- вести щоденник практики, фіксуючи в ньому виконані роботи;
- оформити письмовий звіт про практику і своєчасно подати його на кафедру.

Керівник практики від кафедри туризму:

- перед початком практики контролює підготовленість баз практики та при необхідності проводить підготовчі заходи до прибуття здобувачів-практикантів;
- забезпечує проведення всіх організаційних заходів перед скеруванням здобувачів на практику: інструктаж про порядок проходження практики, з техніки безпеки та охорони праці, надання здобувачам-практикантам необхідних документів (направлення, щоденник, індивідуальне завдання, методичні рекомендації щодо оформлення звітної документації тощо);

- повідомляє здобувачів про систему звітності з практики, прийняту на кафедрі, а саме: подання письмового звіту, вимог до оформлення виконаного індивідуального завдання, підготовки захисту звітів практики тощо;
- разом із керівником практики від бази практики забезпечує високу якість її проходження згідно із затвердженою програмою;
- контролює виконання здобувачами-практикантами правил внутрішнього розпорядку, здійснює облік відвідувань здобувачами баз практики;
- приймає диференційований залік з практики;
- не пізніше, ніж за 2 тижні до початку практики, здійснює розподіл здобувачів за базами практик та готує наказ про скерування здобувачів на проходження практики;
- вкінці навчального року (або на початку наступного) подає декану факультету усю необхідну звітність щодо результатів проходження навчальної практики.

8. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТУ, ДОПУСКУ ДО ЗАХИСТУ ПРАКТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

8.1. Загальні вимоги до оформлення звіту

Загальний обсяг звіту (не враховуючи додатки) складає 25-30 сторінок, набраних на комп'ютері на одній стороні стандартного аркуша формату А4 (210 x 297 мм) шрифтом Times New Roman, через 1,5 інтервали, з абзацним відступом 1,5 із полями ліворуч – 3,0 см, праворуч – 1,5 см, зверху і знизу – по 2 см. Орієнтовний обсяг структурних складових звіту: вступ – 2-3 сторінки, основна частина – 20-25 сторінок, висновки – 2-3 сторінки. Мова – українська.

Звіт комплектують у наступній послідовності: титульний аркуш, зміст, вступ, основна частина (розкривається виконання індивідуального завдання), висновки, список використаних джерел, додатки.

Нумерація сторінок, використання формул, діаграм, таблиць, оформлення додатків та посилання на літературні джерела здійснюється відповідно до загальних вимог, що встановлені для написання курсових та дипломних робіт.

8.2. Порядок допуску звіту до захисту практики

До захисту звітів допускаються здобувачі, котрі своєчасно оформили усі необхідні документи для проходження практики, повністю виконали програму та індивідуальні завдання практики, написали звіт згідно встановлених вимог.

Допуск до захисту звіту здійснюється керівником навчальної практики, що підтверджується підписом керівників на титульному аркуші звіту.

Звіти, у яких виявлені недоліки (недотримання вимог щодо оформлення, невиконання індивідуальних завдань, відсутність належно оформленого щоденника практики), до захисту не допускаються. Відповідне рішення приймається керівником навчальної практики від кафедри туризму за погодженням завідувача кафедри туризму.

8.3 Критерії оцінювання

Загальне оцінювання результатів проходження навчальної практики, виконання індивідуальних завдань, оформлення та захист звітів здійснюється за кредитно-трансферною системою, згідно якої максимальний рейтинг кожного здобувача складається з оцінювання в балах за всіма критеріями, що виставляються під час захисту і переводиться в оцінку за схемою:

Загальна сума балів	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	задовільно
60 – 63	E	
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Розподіл балів за виконання програми практики та захист звітів:

№п/п	Вид роботи	Бали
1	Виконання індивідуального завдання практики	60
2	Оформлення звіту	20
3	Виступ з доповіддю на захисті практики	10
4	Презентація результатів дослідження	5
5	Відповіді на додаткові запитання	5

9. ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Про внесення змін до Закону України «Про туризм»: Закон України від 18 лис. 2003 р. № 1282-IV із змінами, внесеними згідно із Законом від 02 бер. 2015 р. № 222-VIII (222-19). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1282-15#Text>
2. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки: Постанова Кабінету Міністрів України від 5 серп. 2020 р. № 695 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text>
3. Про схвалення Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 16 бер. 2017 р. № 168-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/168-2017-%D1%80#Text>
4. Про туризм: Закон України від 15 вер. 1995 р. № 324/95-ВР (зі змінами). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua>
5. Програма розвитку економічної, міжнародної та інвестиційної діяльності Мукачівської міської територіальної громади. URL: <https://mukachevo-rada.gov.ua/storage/app/uploads/public/61a/f60/2ac/61af602ac4360224911394.pdf>
6. Програма розвитку туризму і курортів у Закарпатській області на 2024 – 2026 роки. URL: <https://oda.carpathia.gov.ua/npas/pro-vnesennia-zmin-u-plan-zakhodiv-na-2025-rik-dlia-realizatsii-prohramy-rozvytku-turyzmu-i-kurortiv-u-zakarpatskii-oblasti-na-2024-2026-roky-2>
7. Стратегія розвитку Мукачівської міської об'єднаної територіальної громади. URL: <https://mukachevo-rada.gov.ua/upravlinnya-mistom/strategiya-2027/strategiya-rozvitku-mukachivskoyi-otg-do-2027-roku>

8. Бейдик О.О. Рекреаційні ресурси України. Термінологія. Оцінка ресурсів. Паспортизація регіонів. Видатні іноземці: навч. посіб. К.: Альтпрес, 2009. 400 с.
9. Кожухівська Р. Б. Digital-технології є основою розвитку туристичної діяльності в Україні. *Економіка та держава*. 2020. № 7. С. 93-98.
10. Кривенкова Р. Ю. Державне та регіональне управління туристичною галуззю в Карпатському регіоні. *Взаємозв'язок політики та управління: теоретичний і прикладний аспект*: матеріали круг. столу, м. Дніпро, 1 чер. 2018 р. Дніпро, 2018. С. 58 -61.
11. Кривенкова Р. Ю. Менеджмент туристичної діяльності на прикладі формування туристичного потенціалу: державноуправлінський аспект. *Географія, економіка і туризм: національний та міжнародний досвід*: матеріали XIV Міжнар. наук. конф., м. Львів, 9 жовт. 2020 р. Львів, 2020. С. 174-179.
12. Кривенкова Р. Освітні стратегії в сфері туризму та рекреації країн світу. *Соціально-гуманітарні дослідження: теоретичні основи та прикладні аспекти*: монограф. Харків: СГ НТМ «Новий курс», 2025. С. 194-208.
13. Кривенкова Р. Ю. Основні тенденції та перспективи розвитку сучасних форм та видів туризму в Україні. *Географія, економіка і туризм: національний та міжнародний досвід*: матер. X Міжнар. наук. конф., м. Львів, 7-9 жовт. 2016 р. Львів, 2016. С. 190-194.
14. Кривенкова Р. Ю. Особливості ризик-менеджменту в туризмі. *Війна та туризм*: зб. матер. III Міжнар. наук.-практ. конф. (2022 р., м. Київ). Київ, 2022. С. 131-133.
15. Кривенкова Р. Ю. Перспективи туристично-рекреаційної сфери Карпатського регіону. *Культура та інформаційне суспільство XXI століття*: матер. Всеукр. наук.-теор. конф. молодих учених, секція «Стан та перспективи розвитку вітчизняного туризму», м. Харків, 19-20 травня 2022 р. Харків, 2022. С. 226-229.

- 16.Кривенкова Р. Ю. Пріоритети функціонування туристичної індустрії під час війни. *Причорноморські економічні студії*. 2023. Вип. 79. С. 136-143.
- 17.Кривенкова Р. Ю. Стан та перспективи розвитку вітчизняного туризму. *Культура та інформаційне суспільство XXI століття: матеріали Всеукр. наук.-теор. конф. молодих учених (19-20.05.2022 р., м. Харків)*. Харків, 2022. С. 222-223.
- 18.Кривенкова Р. Удосконалення механізмів публічного управління формування туристичного потенціалу України. *Аспекти публічного управління*. 2024. №4 (12). С. 110-119.
- 19.Кривенкова Р. Ю. Управлінські інновації та конкурентоспроможність в індустрії гостинності. *Трансформація туристично-рекреаційної сфери в Україні: виклики війни, глобальні зміни та інноваційні рішення: колект. монограф. / за заг. ред. Г. В. Машіки, Н. Ф. Габчак; рец.: Л. Ю. Матвійчук, В. В. Папп; М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Ужгородський національний університет»*. Ужгород: Говерла, 2025.. С. 279-314.
- 20.Кривенкова Р., Вергун В. Особливості удосконалення рекламної діяльності туристичних підприємств. *Collection of Scientific Papers with the Proceedings of the 2nd International Scientific and Practical Conference «Current Challenges in Scientific Research» (December 1-3, 2025, Wroclaw, Poland)*. European Open Science Space, 2025. P. 533-537.
- 21.Кривенкова Р., Зузак Х. Значення скансенів для розвитку туристичної галузі. *Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації: зб. матер. Міжнар.наук.-практ. конф., 2024 р. Секція «Туризм і рекреація»*. Вип. 105. Переяслав, 2024. С. 21-23.
- 22.Кривенкова Р., Ільющонок І. Особливості сакральних таємниць підземель Мукачева: печери монахів. *Культурна спадщина та природно-ресурсний потенціал у розвитку туризму та громад: наукові*

- засади, практики, колаборація: зб. доповідей Міжнар. наук.-практ. конф., 21.11.2025 р., м. Київ. Київ, 2025. С. 192-195.*
- 23.Кривенкова Р., Леженцева О. Туристичний потенціал Воєводина Закарпатської області як складник конкурентоспроможності територій. *Культурна спадщина та природно-ресурсний потенціал у розвитку туризму та громад: наукові засади, практики, колаборація: зб. доповідей Міжнар. наук.-практ. конф., 21.11.2025 р., м. Київ. Київ, 2025. С. 242-245.*
- 24.Кривенкова Р., Петровцій І. Роль подієвої культури в формуванні туристичного іміджу України. *Актуальні питання, проблеми та перспективи розвитку гуманітарних наук у сучасному соціокультурному просторі: зб. матер. III Всеукр. наук.-практ. конф., 12.04.2024 р., Київський національний університет технологій та дизайну. К., 2024. С. 128-131.*
- 25.Кривенкова Р. Ю., Сіра Е. О. Інноватизація організації закладів харчування у сфері індустрії гостинності України. *Причорноморські економічні студії. 2024. Вип. 86 . С. 228-234.*
- 26.Кривенкова Р. Ю., Сіра Е. О. Публічне управління туристичною діяльністю в умовах воєнного стану. *Інфраструктура ринку. 2024. Вип. 77 . С. 122-127.*
- 27.Кривенкова Р., Фок О. Проблеми та перспективи розвитку готельно-ресторанного та туристичного бізнесу України. *Сучасні проблеми та перспективи розвитку готельно-ресторанного та туристичного бізнесу в Україні: зб. доповідей II Всеукр. наук.-практ. конф., 2025 р., м. Харків. Харків, 2025. С. 60-62.*
- 28.Кривенкова Р., Фок О. Особливості функціонування туристично-готельної сфери в умовах війни та післявоєнної відбудови. *Культурна спадщина та природно-ресурсний потенціал у розвитку туризму та громад: наукові засади, практики, колаборація: зб. доповідей Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 01.11.2025 р. К., 2025. С. 303-305.*

- 29.Кривенкова Р., Шутяк В. Особливості інклюзивного туризму в світі. *Сучасні проблеми та перспективи розвитку готельно-ресторанного та туристичного бізнесу в Україні: зб. доповідей II Всеукр. наук.-практ. конф., 2025 р., м. Харків. Харків, 2025. С. 241-242.*
- 30.Кривенкова Р., Якима М. Особливості туристичного потенціалу локації базальтові стовпи (Мукачівський район Закарпатської області). *Культурна спадщина та природно-ресурсний потенціал у розвитку туризму та громад: наукові засади, практики, колаборація: зб. доповідей Міжнар. наук.-практ. конф., 21.11.2025 р., м. Київ. Київ, 2025. С. 216-219.*
- 31.Кривенкова Р., Якима М. Управління туристичним брендом Закарпаття через розвиток гірського та пішохідного туризму. *Забезпечення стійкості системи публічної влади та управління в умовах спеціальних адміністративно-правових режимів та відновлення України: зб. доповідей Міжнар. наук. конф., м. Одеса, 17.10.2025 р. Одеса, 2025. С. 179-182.*
- 32.Любіцева О.О., Панкова Є.В., Стафійчук В.І. Туристичні ресурси України: навч. посіб. К.: Альтерпрес, 2007. 369 с.
- 33.Мельниченко О. А. Особливості розвитку індустрії туризму в Україні: монографія. Харків: Вид-во НУЦЗУ, 2017. 153 с.
- 34.Пангелов Б. П. Організація і проведення туристсько-краєзнавчих подорожей: навч. посіб. К.: Академвидав, 2010. 247 с.
- 35.Писаревський І. М. Планування та організація туристських маршрутів. Харків: ХНАГХ, 2009. 312 с.
- 36.Туристичні маршрути Закарпаття: путівник, виготовлений у рамках реалізації заходів Програми розвитку туризму і курортів у Закарпатській області на 2016-2020 роки / [відп. ос. Д. М. Ман]. Ужгород, 2018. 40 с.

- 37.Чернов О. Б. Особливості туристсько-краєзнавчої діяльності в рекреаційному регіоні: монограф. Переяслав-Хмельницький, 2013. 247 с.
- 38.Kryvenkova R. Scientists' views on the study of tourism potential formation. International scientific journal «EDUCATION AND SCIENCE» / ed. Board: T.D. Shcherban (Ed. in Chief); Deputy Ch. Ed: Jerzy Piwowarski; V. V. Hoblyk. Issue 2 (27). Mukachevo – Częstochowa: MSU publ., Humanistic–Natural Sciences University named after Yana Dluhosha in Czestochowa, 2019. P. 179-184.
- 39.Kryvenkova R., Melnyk A. Public administration of the tourism and recreation industry in South Korea: experience for Ukraine. *Причорноморські економічні студії: науково-практичний журнал*. 2025. №95. С. 351-359.
- 40.Mitrikova J. Turistike destinacie Slovenska (vybrane kapitoly). Presov: Vydavatel'stvo BOOKMAN, 2017. 130 s.
- 41.Nawrot L., Niezgoda A. Kierunki Rozwoju wspolczesnej turystyki: monografia naukowa. Poznan, 2019. 411 s.
- 42.Головне управління статистики у Закарпатській області. URL: <http://www.stat.uz.ua/statinfo/dem/index.html>.
- 43.Державне агентство розвитку туризму України. Офіційний сайт. URL: <https://www.tourism.gov.ua/>
- 44.Національні стандарти «Послуги туристичні. Засоби розміщення. Терміни та визначення». URL: http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page?id_doc=70251.
- 45.Національні стандарти «Послуги туристичні. Класифікація готелів». URL: https://dnaop.com/html/29982/doc%D0%94%D0%A1%D0%A2%D0%A3_4269_200
- 46.Області України та кількість територіальних громад. URL: <https://decentralization.gov.ua/areas>

- 47.Офіційний веб-портал Верховної ради України. URL: www.rada.gov.ua
- 48.Офіційний веб-сайт Закарпатської обласної ради. URL: zakarpatt-rada.gov.ua
- 49.Офіційний сайт Європейського Союзу. URL: www.europa.eu.com
- 50.Офіційний сайт Ужанського національного природного парку. URL: <https://unpp.uz.ua/>
- 51.Офіційний сайт Ужгородського замку, Закарпатського обласного краєзнавчого музею імені Тиводара Легоцького. URL: <https://www.zkmuseum.com/>
- 52.Офіційний сайт Комунального закладу «Закарпатський музей народної архітектури та побуту» Закарпатської обласної ради. URL: <https://www.uzhhorod-skansen.com/>
- 53.Паспорт Виноградівської територіальної громади. URL: <https://vin-rada.gov.ua>
- 54.Паспорт Закарпатської області. URL: <https://carpathia.gov.ua/storage/app/sites/21/sumvolika-kraju/pasport.pdf>
- 55.Природно-заповідний фонд Закарпатської області. URL: http://ecozakarp.at.gov.ua/?page_id=13
- 56.Реєстр договорів про співробітництво територіальних громад. URL: <https://www.minregion.gov.ua/napryamki-diyalnosti/rozvytok-mistsevoho-samovryaduvannya/rejestr/>
- 57.Управління туризму та курортів Закарпатської ОВА. URL: <https://carpathia.gov.ua/>
- 58.Урядовий портал Кабінету Міністрів України. URL: www.kmu.gov.ua
- 59.UNESCO: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. URL: <https://en.unesco.org/>
- 60.UNWTO. URL: <https://www.unwto.org>